

Markedsrapport for Indonesien

Baggrund

Indonesien er verdens tredjestørste demokrati med en kvart milliard indbyggere og store naturressourcer. Landets økonomi er relativt robust med høje vækstrater drevet af stigende privatforbrug hos den voksende middelklasse.

Landets størrelse og regeringens fokus på økonomisk udvikling bl.a. gennem udvikling af infrastrukturen og deregulering gør i stigende grad landet til et attraktivt eksportmarked for danske eksportører. Implementeringen af strukturelle markedsreformer og udenlandske investeringer står imidlertid overfor operationelle risici i form af bureaukrati og korruption.

Tabel 1: Økonomiske nøgletal for Indonesien

	2018	2019	2020 (Skøn)	2021 (Skøn)	2022 (Skøn)	2023 (Skøn)
Real BNP-vækst (pct.)	5,2	5,1	5,1	5,3	5,3	5,2
BNP pr. capita (USD, PPP)	3.963	4.384	4.803	5.352	5.933	6.588
Inflation (pct.)	3,2	3,0	3,0	3,6	3,8	3,7
Offentlig budgetbalance af BNP (pct.)	-1,8	-2,0	-1,9	-1,5	-1,2	-1,1
Offentlig gæld (brutto) af BNP (pct.)	33,4	33,9	31,5	31,5	31,5	31,5
Betalingsbalancens løb. poster af BNP (pct.)	-2,9	-2,3	-2,3	-2,0	-1,8	-1,5
Udenlandsgæld (brutto) af BNP (pct.)	35,5	33,9	32,5	30,8	29,1	27,4
Valutakurs: IR:USD (ultimo året)	14.237	14.147	14.059	13.738	13.525	13.325

KILDE: Economist Intelligence Unit, April 2018

Økonomisk udvikling

Indonesiens økonomiske vækst har ligget på over 5 pct. om året i en længere årrække, og væksten forventes at holde dette niveau frem mod 2025. Det er et godt niveau for et "emerging market", men formentligt lavere end landets reelle vækstpotentiale. Væksten drives primært af fremgang i privatforbruget i takt med voksende velstand og en relativt høj befolkningstilvækst. Befolkningen ventes at vokse med 20-30 millioner til knapt 300 millioner over de kommende 5-10 år, og befolkningen er derfor også meget ung med ca. halvdelen under 30 år.

Privatforbruget understøttes af en relativ lav inflation og en støt reallønsfremgang. Den gennemsnitlige indoneser er dog stadigvæk relativt fattig med et bruttonationalprodukt per indbygger på ca. DKK 32.000 om året sammenlignet med Danmarks ca. DKK 424.000. Markedet for forbrugsgoder i det mere luksuriøse segment er derfor begrænset. Det forventes til gengæld, at regeringens målsætning om at fremme både indenlandske og udenlandske private investeringer i infrastruktur og industri vil resultere i en pæn

investeringsvækst på ca. 5,6 pct. årligt i pct. de kommende år. Der sættes især på investeringer i grundlæggende infrastruktur såsom vejanlæg, havne og kraftværker, da en svag infrastruktur er akilleshæl i landet, der er et enormt ørige.

Offentlige finanser

Regeringen fører overordnet en fornuftig og stabil økonomisk politik, men der er udfordringer i forbindelse med regeringens investeringsstrategi pga. et smalt skatteopkrævningsgrundlag og betydelig afhængighed af skatteindtægter fra mineindustrien, hvis indtjening svinger en del med de globale råvarepriser. Det smalle skattegrundlag indebærer en risiko for store udsving i de statslige finanser. De fortsatte offentlige underskud på godt 2 pct. af BNP årligt er på den anden side relativt behersket, og landets offentlige gæld ligger på under 30 pct. af BNP, hvilket vurderes som et bæredygtigt niveau for "emerging market"-lande.

Udlandshandlen

Trods en større eksport af råvarer har Indonesien underskud på betalingsbalancen. Landets handelsbalance er dog positiv, og underskuddet på betalingsbalancen ventes at falde svagt ift. økonomiens størrelse i de kommende fem år. Det er positivt for landets gæld til udlandet, som er præget af kortsigtet lånefinansiering. Gælden ventes at falde til under 30 pct. af bruttonationalproduktet over den kommende femårsperiode, hvilket normalt er et håndterbart niveau. Indonesien skiftede efter den asiatiske gældskrise i 1997 til en flydende valutakurs, hvilket er godt for at modvirke opbyggelse af store underskud til udlandet. Dermed dæmpes risikoen for en ny valuta- eller gældskrise.

Strukturreformer

Indonesien har en tradition for protektionisme, og løbende sænkning af toldbarrierer, forbedring af landets institutioner og af investeringsklimaet vil være nøglen til, at landet kan indfri sit fulde potentiale i de kommende årtier. Et vigtigt skridt på vejen er liberaliseringen af restriktionerne i forhold til udlændinges mulighed for at investere, som har været i gang siden 2016, hvor flere sektorer er fjernet på listen over sektorer, som udlændinge ikke har tilladelse til at investere i. Dette gælder bl.a. for investeringer i turisme, underholdning, udvalgte logistiksektorer samt e-handel. Men så længe der eksisterer en negativ investeringsliste, vil udenlandske investorer fortsat opfatte Indonesiens regulering som protektionistisk.

Regeringens planlagte strukturreformer ventes på både på kort og mellemlang sigt at styrke landets vækstpotentiale. Der er især fokus på landets eksportorienterede fremstillingssektor og mineral- og råstofbearbejdning. Der udstår dog væsentlige strukturelle reformer for afbureaukratisering og styrkelse af skatteopkrævning såvel som af domstolenes uafhængighed og effektivitet og korruptionsbekæmpelse på tværs af de statslige institutioner. EKF forventer, at disse reformer vil gå i den rigtige retning, men at tempoet vil være langsommeligt og ujævnt.

Tabel 2: **Indonesiens handelsforhold til Danmark**

Dobbeltbeskatningsaftale med Danmark	Ja
Indonesiske investeringer i Danmark (beholdning i 2012)	0,20 mia. DKK
Danske investeringer i Indonesien (beholdning 2012)	1,10 mia. DKK
Dansk vareeksport til Indonesien 2019	1,25 mia. DKK
Dansk tjenesteeksport til Indonesien 2019	1,56 mia. DKK.
Dansk vare- og tjenesteeksport til Indonesien 2019	2,80 mia. DKK.
Dansk vareimport fra Indonesien 2019	1,50 mia. DKK.
Dansk tjenesteimport fra Indonesien 2019	0,76 mia. DKK.
Dansk vare- og tjenesteimport fra Indonesien 2019	2,26 mia. DKK.
Danske datterselskaber i Indonesien 2017	41 (69.630 ansatte i alt)

Kilde: SKAT og Danmarks Statistik

Politisk udvikling

Vi vurderer overordnet den politiske situation i Indonesien som stabil på langt sigt. Landet indførte demokrati i 2004 efter en længere periode med volatilitet. Den populære siddende præsident, Joko Widodo (kaldet Jokowi), kom til magten i efteråret 2014 med en ambitiøs reformagenda om at fremme produktiviteten i landets fremstillingssektor, mineindustri og landbrug. Jokowi har indtil videre haft succes med gennemførelse af en række af sine økonomiske reformer, og han har også fået placeret egne embedsmænd i en række nøgleministerier og udnævnt flere fagligt stærke ministre. Men institutionelle reformer, herunder bekæmpelse af korruption og mindske af bureaukratiet, har vist sig sværere at gennemføre ikke mindst på grund af behovet for at danne brede politiske koalitioner og stor indflydelse fra særinteresser på landets politikere.

Jokowi blev genvalgt med en overbevisende valgsejr i april 2019 til en ny anden og sidste femårig embedsperiode og hans nye regering samler hele seks partier i en bred koalition. Det forventer vi vil medføre et faldende reformtempo som følge af øget hensyntagen til mange interessenter. Præsidenten bliver også nødt til i stigende grad at tage hensyn til landets konservative muslimske partier, og det kan forsinke politiske reformer. Generelt er der en voksende modsætning mellem konservative og mere progressive muslimer i landet, som kan risikere at svække landets politiske stabilitet. Indonesien har været ramt af flere terrorangreb udført af muslimske ekstreme organisationer i de senere år. Landets unge, men relativt velfungerende pluralistiske system, ventes dog at kunne kanalisere

en voksende utilfredshed igennem det repræsentative demokrati, og der er generelt stor opbakning til demokratiet i landet.

Geopolitik

Præsident Jokowi's udenrigspolitiske linje er mere offensiv og protektionistisk end den tidligere regerings 'thousand friends and no enemies'-strategi. Det er forventningen, at nationale sikkerhedsinteresser og indenrigspolitiske hensyn generelt vil vægte tungere end forholdet til landets handelspartnere.

Indonesien har en ambitiøs strategi med styrkelse af det maritime forsvar og udbygning af havneinfrastrukturen. Det er ikke mindst en stigende opfattet trussel fra Kina i regionen, herunder hyppige fiskeristridigheder, som bidrager til denne drejning. Jokowi's politik er imidlertid en fin balancegang mellem et tåleligt forhold til Kina givet landets store økonomiske betydning, og relationerne til USA, Indien og Japan – Indonesien traditionelle partnere.

Tabel 3: **Indonesien på globale ranglister**

Verdensbankens "Ease of doing business" (samlet score)	
Forsknings- & udviklingsintensitet (totale investeringer i pct. af BNP)	102 (ud af 148)
WIPO's Global Innovation Index	85 (ud af 129)
World Economic Forum's Global Competitiveness Index	50 (ud af 141)
Transparency Internationals "Corruption by country" (efter laveste niveau)	85 (ud af 180)
Verdensbankens individuelle parametre:	
Bureaukrati ved opstart af virksomhed (efter laveste niveau)	140 (ud af 190)
Adgang til kredit (efter nemmeste adgang)	48 (ud af 190)
Beskyttelse af mindretalsaktionærer (efter mest effektive beskyttelse)	37 (ud af 190)
Bureaukrati for virksomheder ved eksport/import (efter laveste niveau)	116 (ud af 190)
Håndhævelse af lov og orden ift. kontrakter og aftaler (efter mest effektive beskyttelse)	139 (ud af 190)
Indbetaling af skatter og afgifter (efter mindst bureaukratiske niveau)	81 (ud af 190)
Adgang til elektricitet (efter letteste niveau)	33 (ud af 190)
Registrering af fast ejendom (efter letteste niveau)	106 (ud af 190)
Bureaukrati ved byggetilladelser (efter laveste niveau)	110 (ud af 190)

Kilde: Se kildehenvisning på sidste side

Tabel 4: **Markedsmuligheder**

Indonesiens høje økonomiske vækstrater og voksende middelklasse øger landets efterspørgslen efter forbrugsvarer, mens investeringer i infrastruktur, minedrift og råstofbearbejdning øger importefterspørgslen efter kapitalgoder.

Infrastruktur og energi - Regeringen har viljen og ressourcerne på plads til at investere i energiforsyning og gennemføre større infrastrukturprojekter. Begge dele er centrale for landets vækststrategi. Danske virksomheder kan spille en vigtig rolle i etableringen fx havne og transportsystemer, som skal opføres i verdens største øgruppe. Danske eksportører af energi- og klimateknologi bør også holde øje med Indonesien, da høj økonomisk vækst og en voksende middelklasse hvert år øger landets energiforbrug. Hidtil har Indonesien dog ikke prioriteret den grønne omstilling højt.

Fødevarer og selvforsyning - Indonesiens regering har fokus på fødevarer og selvforsyning. Præsidenten vil derfor modernisere landbruget og styrke den indenlandske fødevarerproduktion. Der er særlig fokus på produktionen af oksekød og mejerivarer. Det skaber muligheder for danske eksportører af fødevarer-teknologi fx mejeriudstyr, fodermaskiner og slagteriudstyr.

Råstoffer og minedrift - Indonesiens undergrund er rig på råstoffer som kul, olie, gas og nikkel, og Jokowi-regeringen har fokus på, at produktionen og bearbejdningen af råstofferne fremover skal foregå inden for landets grænser, så værdien af eksport-indtjeningen øges

Kilde: EKF

10 største danske eksportvarer til Indonesien

Tabel 5: **Overkategorier, 2019**

1. Maskiner og -tilbehør til industrien	175 mio. kr.
2. Kemiske materialer og produkter	152 mio. kr.
3. Diverse næringsmidler	148 mio. kr.
4. Medicinske og farmaceutiske produkter	143 mio. kr.
5. Specialmaskiner til forskellige industrier	125 mio. kr.
6. Mejeriprodukter og fugleæg	71 mio. kr.
7. Andre transportmidler	66 mio. kr.
8. Diverse forarbejdede varer	43 mio. kr.
9. Sukker, sukkerprodukter og honning	34 mio. kr.
10. Tekniske og videnskabelige instrumenter	33 mio. kr.

Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 6: **Underkategorier, 2019**

1.	Tilberedte næringsmidler, fremstillet af stivelse, til børn, i detailsalgspakke	79 mio. kr.
2.	Tankskibe	55 mio. kr.
3.	Andre maskiner, apparater og anlæg til tørring	46 mio. kr.
4.	Tilberedte næringsmidler, fremstillet af stivelse, undtagen til børn	42 mio. kr.
5.	Våben til militært brug	33 mio. kr.
6.	Tilberedte enzymer	28 mio. kr.
7.	Lægemidler med indhold af andre antibiotika, i detailsalgspakning	28 mio. kr.
8.	Tilberedte næringsmidler	26 mio. kr.
9.	Dele til maskiner, apparater og anlæg til b.la. destillation, tørring, og tilberedning	25 mio. kr.
10.	Vegetabiliske og animalske farvestoffer	23 mio. kr.

Kilde: Danmarks Statistik

Kommercielt klima

Risikoen i Indonesiens kommercielle klima vurderes som moderat til høj. Indonesiens kommercielle klima udfordres bl.a. af restriktioner på, hvilke sektorer udenlandske investorer må investere i, samt en restriktiv arbejdsmarkedslovgivning og et stort og tungt bureaukrati. Herudover er der høje gas, elektricitets- og logistiske omkostninger. Korruption er udbredt på alle niveauer, og selvom præsident Jokowi indledte sin regeringsperiode med en stærk anti-korruptionskampagne, har han måtte kæmpe hårdt for at opnå blot små fremskridt på dette område. Indonesien lå som nr. 85 mest korrupte ud af 180 lande i 2019, hvilket var en fremgang fra året før.

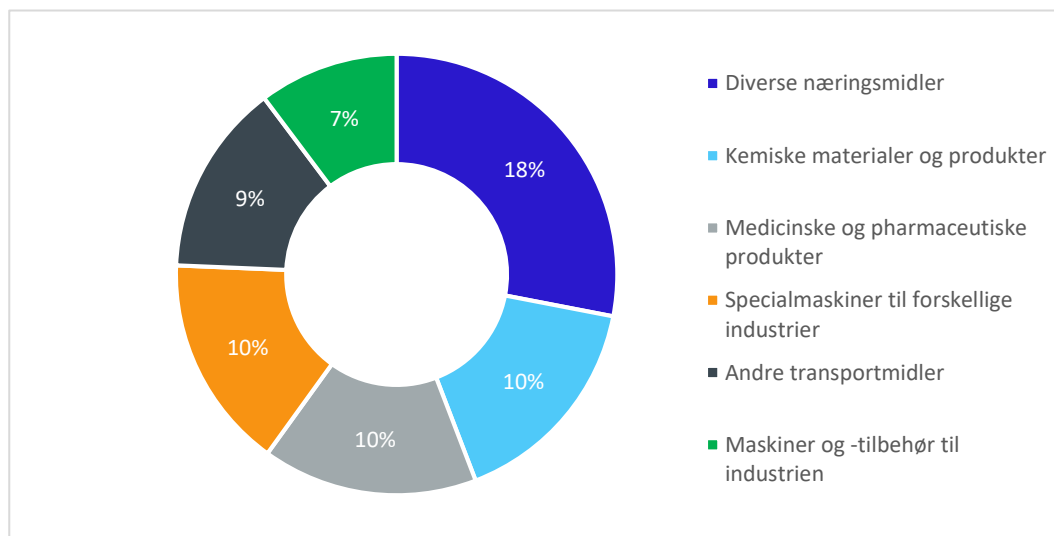
Indonesiens banksektor er velkapitaliseret og relativt robust i kraft af styrket regulering og tilsyn de seneste år. Banksektorens profitabilitet er dog under pres pga. en relativ svag udlånsvækst samtidigt med at aktivkvaliteten er faldende bl.a. i mineindustrien. Andelen af nødlidende lån er dog generelt lav. EKF har forhåndsgodkendt en række store banker i Indonesien.

Tabel 7: **Modtagere af dansk vareeksport 2019, rangeret**

1. Tyskland	104,1 mia. kr.
2. Sverige	77,4 mia. kr.
3. USA	75,9 mia. kr.
54. Cambodia	1,5 mia. kr.
55. Chile	1,3 mia. kr.
56. Filippinerne	1,3 mia. kr.
57. Indonesien	1,2 mia. kr.
58. Marokko	1,2 mia. kr.
59. Iran	1,2 mia. kr.
60. Serbien	1,1 mia. kr.

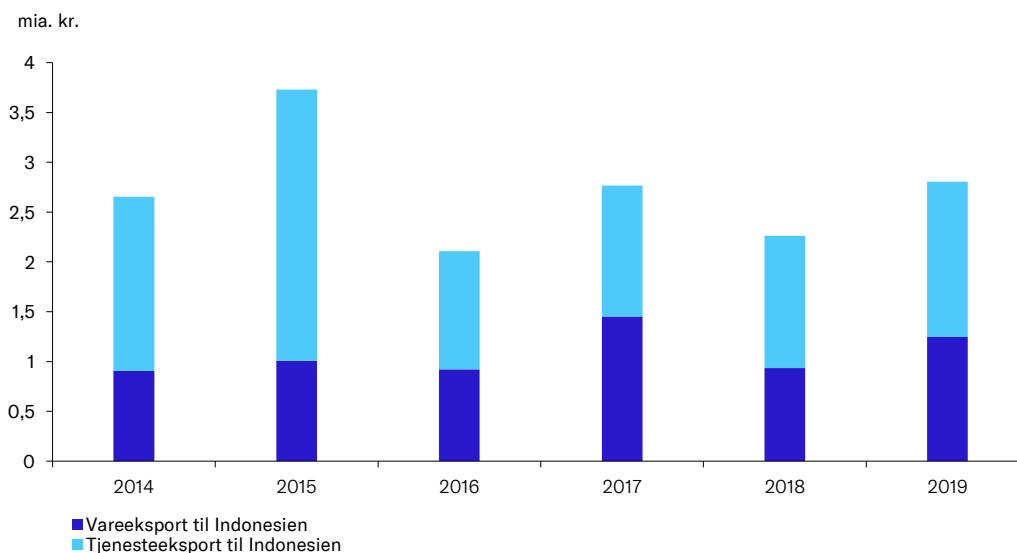
Kilde: Danmarks Statistik

Figur 1: **Hovedkomponenter i den danske vareeksport til Indonesien fra juli 2019 til dec. 2019**

Kilde: Danmarks Statistik

Figur 2: Dansk vare- og tjenesteeksport til Indonesien 2014 til 2019

Kilde: Danmarks Statistik

Om Markedsrapport

Markedsrapport er en del af Dansk Erhvervs løbende overvågning af de internationale markeder og udkommer i opdateret version hvert kvartal. Publikationen udarbejdes i samarbejde med en gruppe samarbejdspartnere, der besidder en helt særlig viden om handels- og forretningsvilkår på de vigtigste danske eksportmarkeder. Samarbejdspartnerne er:

EKF – Danmarks Eksportkredit

Har du brug for en kredit til at udvikle din virksomhed eller levere en ordre til en kunde i udlandet? Har din eksportkunde brug for finansiering for at kunne købe dine varer? EKF er Danmarks Eksportkredit, og vi hjælper danske virksomheder frem i verden ved at finansiere jeres forretninger og tage de risici, der kan være forbundet med at handle med andre lande. Som en del af vores arbejde vurderer vi løbende økonomisk og politisk risiko på de fleste eksportmarkeder. Kontakt EKF på 3546 2600 eller besøg på www.ekf.dk, hvis din virksomhed har brug for finansiering til eksport eller er underleverandør til eksport.

Udenrigsministeriet (www.um.dk)

Markedsrapport er baseret på en række solide statistikkilder, som Dansk Erhverv finder troværdige: Danmarks Statistik, Eurostat, IMF, WTO, OECD, Danmarks Nationalbank, Verdensbanken og The Economist Intelligence Unit. Gengivelse af materiale fra Markedsrapport skal ske med Dansk Erhverv anført som kilde.

For yderligere information om Markedsrapport, herunder om muligheden for at blive samarbejdspartner, kontakt venligst Michael Bremerskov Jensen, chefkonsulent, EU & International, Dansk Erhverv, på tlf. +45 31 75 24 00 / e-mail: mje@danskerhverv.dk.

For mere om Dansk Erhverv se vores hjemmeside på: www.danskerhverv.dk